

## PŘEDBĚŽNÁ KONCEPCE

Segregované vzdělávání Romů se vyskytuje ve vzdělávacích soustavách mnoha zemí regionu. Situaci opakovaně odsuzují organizace zabývající se ochranou lidských práv, které sledují, jak státy sladí svou politiku s mezinárodní legislativou v oblasti lidských práv, i národní organizace monitorující stav ochrany lidských práv a národnostních menšin. Za uplynulý rok Evropský soud pro lidská práva odsoudil Českou republiku a Řecko za segregaci romských dětí v systému základního školství, když stanovil, že tato praxe je nezákonná a nese za ni odpovědnost příslušná vláda.

Zmíněný Soud ve svém nálezu uvedl, že v tomto ohledu není Česká republika sama a diskriminační překážky ve vzdělávání romských dětí existují i v řadě dalších evropských zemí.

Překážky ve vzdělání týkající se specificky Romů vycházejí jen zřídka z nějaké všeobecné politiky v oblasti vzdělávání, ale často představují samostatné iniciativy bez strategického zaměření a rovněž nejsou realizovány systematicky. Vzhledem k nedostatku etnicky specifických údajů neexistují průkazné důkazy, jaký je efekt těchto opatření na výsledky vzdělávacího procesu romských dětí, nicméně se zdá, že pokud snaha o zlepšení vzdělanostní úrovně bude probíhat v segregacním prostředí, budou tyto pozitivní důsledky mít jen krátkodobý charakter. I tři roky poté, co v České republice vstoupil v platnost školský zákon přijatý v roce 200, ve složení žáků zvláštních škol s osnovami pro mentálně zaostalé jedince hrají nadále prim děti z romského etnika a vzdělanostní úroveň těchto žáků se oproti létům před přijetím zmíněného zákona se nijak významně nezvýšila.

Stávající právní a politické nástroje včetně opatření týkajících se specificky vzdělávání romského etnika nejsou s to zažité stereotypy odděleného vzdělávání nijak změnit. Přestože v souladu s direktivou EU o rasové rovnoprávnosti členské státy EU zvýšily ochranu před diskriminací, současný právní rámec České republiky k úspěšnému potírání systémové diskriminace, případně segregaci Romů v oblasti vzdělávání je nedostačující.

K řešení tohoto systémového nedostatku nepostačuje žalovat příslušnou školu nebo jejího zřizovatele, či dokonce Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Skutečná změna, která by zamezila segregaci i v budoucnosti, vyžaduje proaktivní a dlouhodobou angažovanost vzdělávacích institucí všech stupňů zaměřenou na zrušení fyzické separace romského etnika od většinové populace, revidování politiky vzdělávání, etablování jasných kritérií a dlouhodobé sledování jejich účinnosti.

Otázce ztíženého přístupu Romů v České republice ke vzdělání včetně jejich praktické segregace se v nedávných letech dostalo pozornosti vlády, takže v tomto ohledu vznikla řada dokumentů týkajících politiky v oblasti vzdělávání romského etnika.

V návaznosti na přijetí rámcového programu vzdělávání došlo v České republice od školního roku 2007/2008 ke změně osnov. Tyto změny se však do osnov zvláštních škol nepromítly a proto nemohou integraci romských dětí a jejich zařazení do standardních škol nijak významně posílit.

Konference si klade za úkol:

- dále rozvíjet a umožňovat dialog všech zainteresovaných stran o potřebě reformy vzdělávací soustavy a praktických důsledcích nedávného rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva;

- pokračovat v dialogu s příslušnými orgány České republiky o praktických důsledcích zmíněného rozhodnutí Evropského soudu;
- sledovat snahy a praktická opatření vlády České republiky zaměřená na vzdělávání romských dětí;
- usilovat o promítnutí zmíněného rozhodnutí Evropského soudu do české politiky i do celostátní debaty o vzdělávání a podílet se na mezinárodní debatě o přístupu ke vzdělání;
- diskutovat o pozitivní politickou a právní praxi existující v jiných zemích zaměřenou na ukončení segregaci Romů v oblasti vzdělávání;
- projednat a odsouhlasit seznam příslušných doporučení.